

ახალი საგადასახადო კოდექსის შუქჩრდილები

ახალი საგადასახადო კოდექსის პროექტის გაცნობისას, მე, როგორც მცირე მენარმეთა ინტერესების დამცველს, გარკვეული მოსაზრებები მიჩნდება, რომელსაც მართხველს მოკლელ მეუთავაზებ. **კერძოდ:** ახალი საგადასახადო კოდექსით 200 ათასამდე ლარის წლიური ბრუნვის მცირე მენარმეებს ხელისუფლება სთავაზობს ბრუნვის 3%-იან ფიქსირებულ გადასახადს იმ შემთხვევაში, თუ მენარმე დაადასტურებს ამ ბრუნვის შესაბამის მინიმუმ 60%-იან ხარჯს ხელფასების ხარჯის ჩათვლელად. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ის დაიბეგრება ბრუნვის 5%-იანი ფიქსირებული გადასახადით.

ექსპერტის კომენტარი

როგორც წესი, ვაჭრობის სფეროს მცირე მენარმეების ხელფასების ხარჯის გარეშე მინიმუმ 60%-იანი ხარჯების დადასტურება გაუჭირდებათ. მითუმეტეს, ხარჯების დადასტურება-აღრიცხვა აუცილებლად მოითხოვს კვალიფიციური ბუღალტრების დაქირავებას, რომელთა შენახვის საშუალება მათ მწირი შემოსავლების გამო არ ექნება. აქედან გამომდინარე, ახალი საგადასახადო კოდექსის ამოქმედების შემდეგ ვაჭრობის სფეროს მცირე მენარმეები ფაქტობრივად დაიბეგრებიან ბრუნვის 5%-იანი ფიქსირებული გადასახადით, რაც ძალიან მაღალია და მათი უმრავლესობის გაკოტრების წინაპირობა შეიძლება გახდეს.

ხელისუფლებას გვინდა შევახსენოთ, რომ ძველ საგადასახადო კოდექსში უკვე იყო ბრუნვის ასეთი 5%-იანი ფიქსირებული გადასახადი, რომელსაც ერქვა „მცირე

რე ბიზნესის გადასახადი“ და მოქმედებდა 100 ათას ლარამდე წლიური ბრუნვის საზღვრებში. 2004 წელს მიღებულ საგადასახადო კოდექსში ეს გადასახადი ამოიღეს იმ მოტივით, რომ არ ჰქონდა ფისკალური ეფექტი და წელიწადში დაახლოებით მხოლოდ 1 მილიონი ლარის შემოსავლებს იძლეოდა. აღნიშნული მიზეზით არავინ არ დაინტერესებულა და ვინმეს ეკონომიკური ანალიზი არ გაუკეთებია. ახლა ასეთი ანალიზის გარეშე კვლავ შემოაქვთ ეს. დარწმუნებული ვარ, წლიური ბრუნვის 100 ათასი ლარიდან 200 ათას ლარამდე გაზრდის მიუხედავად, ეს გადასახადი მაინც არ იმუშავებს (იმავე მიზეზით, რა მიზეზით ადრე არ იმუშავა). ძირითადი მიზეზია ბრუნვის მაღალი ფიქსირებული 5%-იანი გადასახადი, რომელიც ამკარად მიუღებელია ვაჭრობის სფეროს მცირე მენარმეებისთვის. **აღსანიშნავია ისიც, რომ ხე-**

ლისუფლება ამაოდ ცდილობს შეუთავსებლობის შეთავსებას. არ შეიძლება ბრუნვის ის ფიქსირებული პროცენტი, რაც მისაღება ვაჭრობის სფეროს მცირე მენარმეებისთვის, მისაღები აღმოჩნდეს სამრეწველო და სამომხმარებლო სფეროებში დასაქმებული მცირე მენარმეებისთვის. ეს თვალნათლივ დაადასტურა 10 წლის წინ ცალ-ცალკე სავაჭრო, სამრეწველო და მომსახურების სფეროებში დასაქმებული მცირე მენარმეების გამოკითხვა-შესწავლამ, რასაც მთელი 5 თვის განმავლობაში სისტემატურად აწარმოებდნენ ჩვენი ასოციაციის წევრების ხელმძღვანელობით შექმნილი სპეციალური ჯგუფები. **სწორედ ასეთი პრომატევადი სამუშაოების ჩატარებისა და ამ სამუშაოების გაანალიზების შემდეგ გადაწყვეტიტ ჩვენს ახალ კანონპროექტში ვაჭრობის სფეროს მცირე მენარმეებისთვის შემოგველო ბრუნვის 3%-იანი, სამრეწველო სფეროსთვის ბრუნვის 5%-იანი და მომსახურების სფეროსთვის ბრუნვის 10%-იანი ფიქსირებული გადასახადები.**

აღსანიშნავია ისიც, რომ 10 წლის წინ ჩვენი ასოციაციის მიერ დანერგილი კანონპროექტი მაშინდელმა ხელისუფლებამ ჯეროვნად ვერ გამოიყენა. კანონპროექტიდან ჯერ ამოგლიჯეს ვაჭრობის სფეროს მცირე მენარმეების ბრუნვის 3%-იანი დაბეგვრა, გაიტანეს პარლამენტში დასამტკიცებლად და

კიდევაც მიიღეს პირველი ნაკითხვით. ხოლო შემდეგ, საგადასახადო მაფიის ზენოლით, რომელსაც მფარველები ხელისუფლებამაც ბლომად ჰყავდა, ეს კანონპროექტი მეორე და მესამე ნაკითხვაზე საერთოდ აღარ დაუყენებიათ. არადა, ეს კანონი რომ მიეღოთ, ვაჭრობის სფეროს მცირე მენარმეებისა და სალარო-აპარატების დადგმის პრობლემები დღეს უკვე მოგვარებული იქნებოდა. კანონპროექტიდან ასევე ამოგლიჯეს სამრეწველო სფეროს მცირე მენარმეებისთვის შემოღებული ბრუნვის 5%-იანი ფიქსირებული პროცენტით დაბეგვრა, რომელიც უნდა გავრცელდეს ყველა სახის მცირე მენარმეზე. დაარქვეს მას „**მცირე ბიზნესის გადასახადი**“ და წლიური ბრუნვა ჩამოიყვანეს მიზერულ 100 ათას ლარზე.

ამ კოდექსის ერთადერთი ნათელი შუქია იმ მიკრო მენარმეთა გათავისუფლება გადასახადებისა და სალარო-აპარატების დადგმისაგან, რომელთა წლიური ბრუნვა არ აღემატება 30 ათას ლარს და არ იყენებენ დაქირავებულ შრომას. თუმცა, ამ შუქსაც ჩრდილად ახლავს ის გადაწყვეტილება, რომ ფინანსთა სამინისტროს თვითონ შეუძლია განსაზღვროს წლიური ბრუნვის გამოთვლის წესი.

მოკლედ, ახალი საგადასახადო კოდექსი მომზადებულია ნაჩქარევად და მისი ამ სახით მიღება ხელს არ შეუწყობს მენარმეობის განვითარებას საქართველოში. რაც მთავარია, მიუღებელია ის მაღალი ჯამური საგადასახადო ტვირთი, რომელიც 13 წელიწადია ფაქტობრივად არ იცვლება და ჩვენი უზარმაზარი ჩრდილოვანი ეკონომიკის მთავარი მკვებავი წყაროა.

ჩემის აზრით, გადასახადები დამოკიდებული უნდა იყოს ბრუნვაზე და განისაზღვროს ბრუნვის ფიქსირებული პროცენტებით.

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, ბოლო მოვლება იმ ეკონომიკურ აბსურდსაც, რომ დღეს **მცირე, საშუალო და მსხვილი მენარმე** ყველა ერთ ტაფაში იხრაკება და ყველა ერთნაირად იბეგრება. სავაჭრო, სამრეწველო და სამომხმარებლო სფეროების მცირე მენარმეები დაიბეგრებიან ბრუნვის სხვადასხვა ფიქსირებული პროცენტით. **გადასახადების დიფერენცირება-კორექტირება მოხდება რეგიონულ ქრისტიანულ და შემოღებული იქნება ადგილობრივი საგადასახადო კოეფიციენტები.**

სწორედ ამ პრინციპზეა აგებული ჩვენი კანონპროექტი **„ვაჭრობის სფეროს მიკრო, მცირე**

და საშუალო მენარმეებისათვის საგადასახადო კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ“, რომელიც კარგა ხანია ოფიციალურად გაეგზავნა ხელისუფლებას და 2010 წლის მაისში გამოქვეყნდა ჟურნალში **„ბიზნესი და კანონმდებლობა“**. სპეციალისტთა გამოხმაურება დადებითია. ეს კანონპროექტი, სადაც გათვალისწინებულია ვაჭრობის სფეროს მიკრო მენარმეთა დაბეგვრა ბრუნვის 1%-იანი, მცირე მენარმეების ბრუნვის 2%-იანი და საშუალო მენარმეების ბრუნვის 3%-იანი ფიქსირებული გადასახადებით, ახალ საგადასახადო კოდექსთან შედარებით არის გაცილებით კომპრომისული და მისაღები ორივე დაპირისპირებული მხარისათვის (როგორც მცირე მენარმეების, ისე ხელისუფლებისთვისაც). გარდა ამისა, ამ კანონპროექტში ჩადებულია ბრუნვის გაზრდასთან ერთად გადასახადების არა ერთბაშად, არამედ თანდათან გაზრდის ეკონომიკური ბერკეტები, აგრეთვე სხვადასხვა საინტერესო ნოვაციები.

ასევე სწრაფად ასამოქმედებულია ჯერ კიდევ 2006 წელს პარლამენტში ოფიციალურად გაგზავნილი და 2010 წლის ივნისის თვეში ამავე ჟურნალში გამოქვეყნებული კანონპროექტი **„ახლადგახსნილი სამრეწველო საწარმოებისთვის საგადასახადო კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ“**, რომელიც დაფუძნებულია უკვე მრავალჯერ გაცხადებულ ჩვენს პრინციპებზე. ეს კანონპროექტი სასწრაფოდ უნდა ავამუშაოთ და აუცილებლად შევიტანოთ ცალკე კარად მომავალ საგადასახადო კოდექსშიც, რადგან კანონპროექტი ეხება მხოლოდ ახლადგახსნილ საწარმოებს და მისი მიღებით არასდროს არავითარი პრობლემა არ შეექმნება არც მიმდინარე და არც მომავალი წლების საბიუჯეტო შემოსავლებს.

ანზორ საკანდელიძე,

საქართველოს თავისუფალ მენარმეთა ასოციაციის თავმჯდომარე, აკადემიური დოქტორი

